

Toelichting werkwijze

Bouwsteen voor Omgevingsvisie

Aanleiding

Twee belangrijke doelen van de Omgevingswet zijn:

- een integrale benadering van de fysieke leefomgeving in beleid
- inzichtelijk beleid

Om deze doelen te bereiken werken we onder de Omgevingswet met één integrale omgevingsvisie in plaats van met veel sectorale beleidsvisies (nu zijn er nog meer dan 30).

Om dit als organisatie ook daadwerkelijk te gaan doen, heeft de raad in 2019 besloten om geen aparte, sectorale beleidsnota's meer vast te stellen voor de fysieke leefomgeving. Vanaf nu werken we met integrale bouwstenen die de omgevingsvisie continu gaan voeden.

Geleerd is dat het proces van een bouwsteen altijd begint met een startnotitie i.c. beeldvorming over de doelen (opgave) en de wijze van participatie.

Een bouwsteen eindigt met een raadsbesluit tot wijziging van de omgevingsvisie.

Wat is een bouwsteen?

Een bouwsteen is de voorbereiding van een herziening van de omgevingsvisie.

Een bouwsteen start altijd met een thematische of gebiedsgerichte aanleiding/strategische opgave. Daarna volgt een integraal en participatief proces waarin uiteindelijk de raad in stelling wordt gebracht om het kader voor de fysieke leefomgeving aan te vullen/aan te passen. Het eindresultaat van een bouwsteen is een herziening van de omgevingsvisie. Dit heeft de concreet vorm van een soort "amendement"/"wijzigingen bijhouden" van de visie. Niet de visie als geheel staat dus steeds ter discussie, maar alleen de wijzigingen als gevolg van de bouwsteen.

Een bouwsteen heeft vier kenmerken:

1. vertrekpunt: een strategische opgave
2. een integrale blik (op tijd dilemma's en meekoppelkansen in beeld brengen)
3. participatieve aanpak (op tijd nadenken over doel participatie)
4. eindresultaat: een strategische oplegger die 1:1 aangeeft welke passages herzien worden in de omgevingsvisie

Verderop in deze handreiking meer uitleg over deze kenmerken.

Wanneer is sprake van een bouwsteen?

Om te voorkomen dat we onnodig bouwstenen voor de omgevingsvisie gaan maken is het goed om vooraf de volgende vragen beantwoorden:

- Wie heeft dit/deze bouwsteen “besteld”?
- Is dit een strategische opgave die mogelijk aanleiding geeft om de omgevingsvisie te herzien of is sprake van de uitwerking/uitvoering van een strategische opgave die al in de visie is vastgelegd?
- Is niet eerst een stap vooraf noodzakelijk om te bepalen of er daadwerkelijk een bouwsteen moet komen? Bijvoorbeeld een startnotitie, informatienota, door of iets dergelijks?
- Wat is bij de griffe bekend over dit onderwerp?
- Wat is bij de bestuursadviseurs bekend over dit onderwerp?
- Pas op voor de beleidsrefex: niet ieder vernieuwend initiatief dat niet in het omgevingsplan past (maar wel in de visie), behoeft beleidsontwikkeling. Maatwerk laat toe dat in het kader van de uitvoering individuele gevallen op eigen merites worden getoetst.

Een paar voorbeelden.....

Wel een strategische (deel)opgave en dus bouwsteen	Geen strategische (deel) opgave en dus GEEN bouwsteen
Opgave Kampen energieneutraal 2035	Windmolenpark binnen kader omgevingsvisie
Nieuwe grootschalige woon- en werkgebieden die niet in de omgevingsvisie voorzien zijn	Kleinschalige woningbouwprojecten binnen bestaand bebouwd gebied van stad en dorpen
Klimaatadaptatie: uitkomsten stresstesten en mogelijke gevolgen daarvan voor nieuwbouw en aanleg grootschalige (nieuwe) waterbergingsgebieden	Klimaatbestendig bouwen (is uitwerking van ambitie om klimaatbestendig te zijn)
(Grootschalige) huisvesting arbeidsmigranten	Concreet bouwplan huisvesting arbeidsmigranten
	Voorkomen hinder zorgelijke zorgaanbieders (is andere uitvoering van blijvende ambitie om voldoende zorg te bieden)
	Verbinding tussen nieuwe dorp Reeve en stad Kampen
	Herijking speelruimtebeleid

Als geen sprake is van een strategische opgave/bouwsteen, kan wel sprake zijn van een 'gewone' opgave en kan het onderwerp ook nog steeds aan de raad worden voorgelegd. Bijvoorbeeld omdat er veel geld nodig is voor de realisatie of vanwege de politieke gevoeligheid of omdat de raad dat gewoon wil.

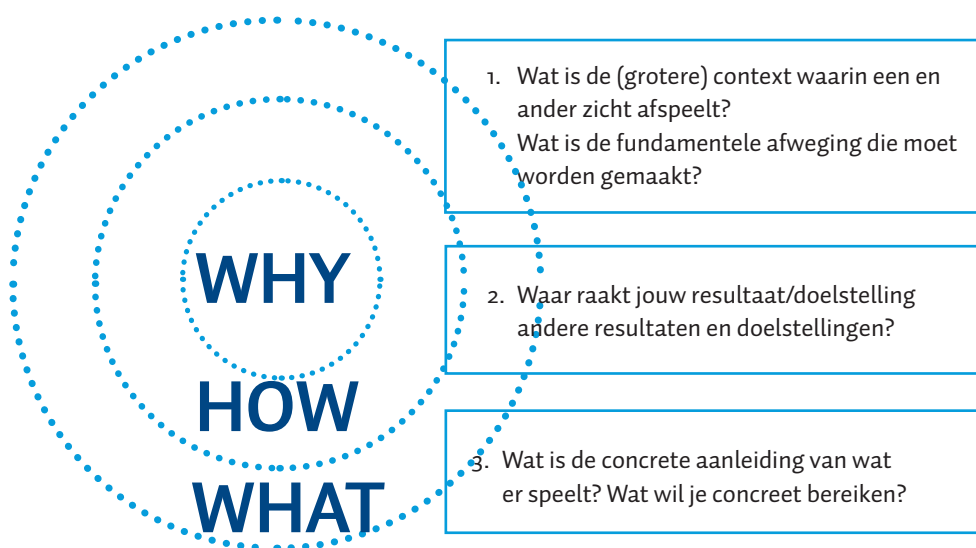
Als geen sprake is van een strategische opgave/bouwsteen, kan wel sprake zijn van een 'gewone' opgave en kan het onderwerp ook nog steeds aan de raad worden voorgelegd. Bijvoorbeeld omdat er veel geld nodig is voor de realisatie of vanwege de politieke gevoeligheid of omdat de raad dat gewoon wil.

Vier kenmerken bouwsteen nader bekeken

1. Wat is de strategische opgave

Om de strategische opgave te bepalen, moeten soms al strategische keuzes worden gemaakt (door college en raad). Bijvoorbeeld bij de opgave huisvesting arbeidsmigranten: willen we voorzien in een regionale behoefte (dus is huisvesting ook vanuit economie belangrijk) of gaat de opgave alleen om het voorzien in de lokale behoefte.

Verder is het goed na te denken over de why, what, how van de opgave.

De 'why' vraag gaat over de hogere doelen die je met de bouwsteen wil bereiken. Waar geloven we in / wat voor gemeente willen we zijn (zie concept omgevingsvisie en coalitieakkoord). Daarna komt pas de 'hoe' en de 'wat'.

2. De integrale blik

Hier gaat het er om goed en ruim te kijken met welke andere beleidsvelden de opgave/het thema raakvlakken heeft. Dit is belangrijk voor het proces (wie vraag je voor de eerste brede startup) en voor de inhoud (welke dilemma's en koppelkansen zijn er met andere opgaven).

3. Participatie

Participatie door de samenleving in geval van beleidsvorming is vanzelfsprekend. De tijd en energie van inwoners is echter ook een schaars goed. Op het moment dat hier een beroep op wordt gedaan, moet vooraf glashelder zijn waar de inbreng toe leidt. Zorgvuldigheid is daarom het sleutelwoord.

Met de inzet en uitwerking van de methode Relevant Gesprek® en de leidraad voor initiatiefnemersparticipatie wordt voorzien in deze zorgvuldigheid.

4. Strategische oplegger / wijziging van de omgevingsvisie

Elke bouwsteen leidt tot strategische kaderstelling door de raad en dus tot aanpassing van de omgevingsvisie. Het uiteindelijke resultaat van een bouwsteen is dan ook altijd een amendement van de omgevingsvisie op basis waarvan de raad besluit tot aanpassing of aanvulling van de visie.

Bij het publiceren van de gewijzigde omgevingsvisie op ruimtelijkeplannen.nl kun je de aangepaste onderdelen van de visie laten zien. Niet de hele visie staat bij het invoegen van een bouwsteen dus ter discussie!

Samenvattend: wat verandert er?

Ook nu maken we vanuit de diverse beleidsthema's sectorale visies. Ook onder de omgevingsvisie/Omgevingswet blijven we beleid maken vanuit sectorale opgaven. Anders dan nu leggen we eerder in het proces de verbinding met andere opgaven en denken we op tijd en met raad/college na over de doelen en wijze van participatie. Daarmee wordt - naast inhoud - het proces dus veel belangrijker!

	Vanaf nu
Beleidsontwikkeling vanuit de sectorale behoefte	Beleidsontwikkeling start vanuit de sectorale behoefte, van daaruit intergreren in de aanpak met andere opgaven en waarden
Beleidsvisie is mix van strategie en uitvoering	Scheiding strategisch beleid in visie (raad) en uitwerking/uitvoering in programma's (college)
Afstemmen aan het einde van het proces	Afstemmen aan het begin van het proces en samenwerken lopende het proces
Geen (echte) ruimte voor andere beleidsvelden	Andere beleidsvelden op tijd betrekken om dilemma's op tijd in beeld te brengen en waarde toe te voegen (meekoppelen)
Afstemmen omdat het moet	Samenwerken omdat het bijdraagt
Afvinken	Afwegen/meewegen (wat is belangrijk en wat weegt het zwaarst)
Intern gericht	Breder intern en extern gericht
Kost tijd	Kost tijd

Gemeente Kampen

Postadres

Postbus 5009
8260 GA Kampen

Bezoekadres

Burgemeester Berghuisplein 1
8261 DD Kampen

 14038

 info@kampen.nl

 www.kampen.nl

 06-5700 8800